

Ministry of
Social Affairs and Health

Hallituksen esitys eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 66/2026 vp) - STM:n asiantuntijalausunto

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta, kuuleminen 28.4.2026

Karin Koistinen, hallitussihteeri, STM, HE:n esittelijä

Marjo Kekki, kehittämisneuvos, STM

Merituuli Mähkä, hallitusneuvos, STM

Taustaa

- Hallitusohjelma + kehysriihen 2024 päätökset: ensihoidon kuljetusten rahoitusvastuu siirretään hyvinvointialueille myös Ahvenanmaa huomioon ottaen. Kustannusvastuun siirto kokonaisuudessaan valtion kannalta kustannusneutraali
 - em. kuljetusten kustannusvastuun siirron taustalla parlamentaarisen monikanavarahoitustyöryhmän ehdotus
- Kehysriihi 2024: hyvinvointialueiden hintaindeksin käyttöönotto asiakasmaksujen indeksitarkistuksissa ja indeksitarkistus olisi jatkossa vuotuinen
- Muuta palautteen perusteella valmisteltua: käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn palvelun maksun soveltamisalan laajentaminen tiettyihin sosiaalihuollon palveluihin

Tavoitteet

- Esityksen tavoitteena on osaltaan yksinkertaistaa terveydenhuollon monikanavaista rahoitusjärjestelmää sekä tukea kokonaisuutena aiempaa paremmin palvelujen tarkoituksenmukaista ja kustannusvaikuttavaa järjestämistä
- Tavoitteena on lisäksi varmistaa kuljetuspalvelujen yhdenvertainen saatavuus niin Manner-Suomessa kuin Ahvenanmaan maakunnassa
- Esityksen tavoitteena on osaltaan vahvistaa julkista taloutta ja tukea hyvinvointialueiden taloudellisia edellytyksiä turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut
- Tavoitteena on myös varmistaa, että maksusääntely pysyisi jatkossakin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaille kohtuullisena ja että sääntelyllä varmistettaisiin riittävällä tavalla asiakkaan asema

Keskeiset sisällöt

- Esityksellä muutettaisiin terveydenhuoltolakia, sairausvakuutuslakia ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua lakia (jäljempänä asiakasmaksulaki). Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi kokonaan uusi laki eräiden Ahvenanmaalla hoidettavien kuljetusten erillisestä rahoittamisesta.
- Ensihoidon kuljetukset ja muut Kelan nykyisin sairaankuljetuksena korvaamat ambulanssikuljetukset:
 - Ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten rahoitusvastuu ja ensihoitopalveluun sisällyttämättömien kiireettömien ambulanssilla toteutettavien sairaankuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuu siirrettäisiin hyvinvointialueille vuoden 2028 alusta.
 - Valmistelussa kuljetusten käsite ulotettu monikanavarahoituksen purkamisen valmistelun periaatteiden mukaisesti koskemaan kaikkia nykyisin Kelan korvaamia ambulanssikuljetuksia, ei vain ensihoitoon liittyviä. Uudistus ei koske muita matkakorvauksia, kuten taksikuljetusten korvauksia, jäävät Kelalle.
 - Muutoksen myötä nykyiset sairausvakuutuslakiin perustuvat sairaankuljetuksen korvaukset lakkaisivat. Hyvinvointialueet vastaisivat Manner-Suomessa em. palvelujen järjestämisen ja rahoituksen kokonaisuudesta sekä näitä koskevista ratkaisuksista.
 - Säädettäisiin alueille oikeus periä asiakasmaksuja em. palveluista. Ensihoitopalvelun maksun voisi periä nykyistä useammassa tilanteessa. Lisäksi ensihoitopalvelusta ja muista kuljetuspalveluista perittävä asiakasmaksu olisi nykyistä omavastuuosuutta korkeampi (vastaisi tk-päivystyksen maksua) ja kerryttäisi maksukattoa.
 - Ahvenanmaalle sääntelyllä erillisrahoitus kuljetuspalvelujen varmistamiseksi maakunnassa

Keskeiset sisällöt

Asiakasmaksujen indeksitarkistukset:

- Asiakasmaksut tarkistettaisiin jatkossa pääsääntöisesti HVA-indeksin muutoksen mukaisesti vuosittain. Muutoksen tarkoituksena, että maksut vastaisivat jatkossa paremmin alueiden kustannusten kehitystä
 - Asiakkaan asemaa turvaisi mm. maksukatto sekä maksukaton sitominen jatkossakin KEL-indeksiin, kuten myös pitkäaikaisten palvelujen maksujen vähimmäiskäyttövarojen ja tulorajojen sitominen HVA-indeksiin.

Käyttämättä jätetyn palvelun maksu:

- Laajennettaisiin voimassa olevan käyttämättä jätetyn palvelun maksun perimisen soveltamisalaa tiettyihin sosiaalihuoltolaissa säädettyihin palveluihin
 - Maksun realisoituminen lähtökohtaisesti henkilön oman toiminnan varassa. Asiakkaan aseman turvaamiseksi maksun perimiselle useita edellytyksiä laissa.

Vaikutuksista

- Esityksen arvioidaan osaltaan selkeyttävän terveydenhuollon monikanavaista rahoitusta ja tukevan tarkoituksenmukaisempaa ja kustannusvaikuttavampaa kyseisten palvelujen kokonaisuuden järjestämistä ja kehittämistä
- Esitys tukisi osaltaan julkisen talouden edellytyksiä tarjota sosiaali- ja terveyspalveluja
- Esityksestä seuraisi arvion mukaan 6,1me säästö valtiontaloudelle vuodesta 2028 lukien
- Ensihoidon ym. kuljetusten siirron seurauksena valtion osuutta sairausvakuutuslaista johtuvista menoista pienennettäisiin ja rahoitus siirrettäisiin hyvinvointialueille, FinnHEMSille, Rajavartiolaitykselle ja Ahvenanmaan maakunnalle
- Asiakkaiden maksurasituksen arvioidaan esityksen seurauksena kasvavan suhteessa nykytilaan
 - Ensihoitopalvelun ja kuljetuspalvelujen käyttäjille vaikutukset voisivat vaihdella, suurimmalle osalle maltillista kasvua. Väestössä muutos kohdistuisi 5%:iin.
 - Asiakasmaksuihin esitettävät indeksimuutokset kasvattaisivat sosiaali- ja terveydenhuollon tasasuuruksia maksuja pitkällä aikavälillä suhteessa nykytilaan, vaikutus kohdistuisi erityisesti etuuksien varassa eläviin, sillä maksut kasvaisivat jatkossa etuuksien tasoa nopeammin. Tulositonnaisissa maksuissa vaikutus olisi asiakkaan edun mukainen.
 - Maksukatto suojaais kohtuuttomalta kokonaismaksurasitukselta
- Yhteisvaikutukset: esityksellä ei arvioida olevan sellaisia merkittäviä yhteisvaikutuksia, jotka heikentäisivät perusoikeutena turvattua oikeutta sosiaaliturvaan. Yhteisvaikutusten seurauksena sosiaali- ja terveyspalveluja käyttävien henkilöiden taloudellinen kuormitus jossain määrin kasvaisi ja vaikutukset kohdistuisivat väestössä palveluja käyttäviin

Voimaantulo

- Ehdotetut lait tulisivat voimaan portaittain vuosien 2026–2028 aikana
- Lakimuutos edellyttäisi myös asetusmuutoksia, jotka voitaisiin toteuttaa lain vahvistamisen jälkeen